

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ ІМЕНІ ІВАНА КОЖЕДУБА

ВОЄННА ПОЛІТОЛОГІЯ

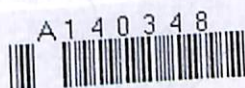
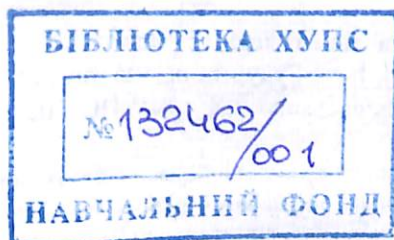

Харків
2021

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ імені ІВАНА КОЖЕДУБА

ВОЄННА ПОЛІТОЛОГІЯ

Навчальний посібник
За загальною редакцією
О. В. ГРОМІКА, Р. А. МИХАЙЛОВСЬКОГО

Харків
2021

УДК 32-027.21 (075.8)
В63

Затверджено до видання
вченою радою Харківського
національного університету
Повітряних Сил імені Івана
Кожедуба
(протокол № 3 від 04.02.2020)

Авторський колектив: *А. А. Бабич*, кандидат юридичних наук; *С. А. Бойко*; *І. М. Будур*; *О. В. Гегечкорі*, доцент; *О. В. Громика*, кандидат філософських наук, доцент; *О. П. Дзьобань*, доктор філософських наук, професор; *В. В. Лук'яненко*; *Р. А. Михайловський*; *О. Ю. Панфілов*, доктор філософських наук, професор; *В. В. Рютін*, кандидат педагогічних наук, доцент; *О. А. Савчук*, кандидат психологічних наук; *С. С. Семенов*, кандидат філософських наук, доцент.

Рецензенти: *М. Д. Култаєва*, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, доктор філософських наук, професор;

І. О. Поліщук, професор кафедри соціології та політології Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор політичних наук, професор.

Воєнна політологія : навч. посіб. / *А. А. Бабич*,
В63 *С. А. Бойко*, *І. М. Будур* та ін. ; за заг. ред. *О. В. Громика*,
Р. А. Михайловського. – Х. : ХНУПС, 2021. – 248 с.

Навчальний посібник охоплює основну воєнно-політологічну проблематику, включену до навчальних програм із воєнної політології для вищих військових навчальних закладів Збройних Сил України.

Видання розраховане на курсантів, студентів, слухачів, викладачів вищих військових навчальних закладів України, а також для усіх, хто цікавиться науками соціально-гуманітарного циклу.

УДК 32-027.21 (075.8)

© Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, 2021

ЗМІСТ

<i>ПЕРЕДМОВА</i>	4
РОЗДІЛ I. ВОЄННА ПОЛІТОЛОГІЯ ТА ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ ДЕРЖАВИ	
Тема 1. Воєнна політологія як наука.....	5
Тема 2. Історія розвитку воєнно-політичної думки	21
Тема 3. Воєнна організація: сутність та структура.....	34
Тема 4. Армія як основний елемент воєнної організації держави.....	45
Тема 5. Воєнна могутність держави.....	58
Тема 6. Воєнна доктрина держави.....	74
РОЗДІЛ II. РОЛЬ І МІСЦЕ СИЛОВОГО ФАКТОРУ У РОЗВИТКУ ВОЄННОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ	
Тема 7. Україна у геополітичному просторі.....	95
Тема 8. Силковий фактор розвитку сучасної геополітики та її значення для України.....	111
Тема 9. Воєнна політика держави.....	128
Тема 10. Політичні засоби реалізації національної безпеки...	146
Тема 11. Воєнно-політична обстановка: методологія оцінки та аналізу.....	162
Тема 12. Воєнно-політичне прогнозування.....	181
РОЗДІЛ III. БОРОТЬБА З ТЕРОРИЗМОМ: СВІТОВИЙ ТА ОСОБИСТИЙ ДОСВІД	
Тема 13. Тероризм як соціально-політичне явище та проблеми антитерористичної боротьби.....	188
Тема 14. Антитерористична діяльність збройних сил: світовий та особистий досвід.....	201
Тема 15. Стратегічні комунікації в контексті євроінтеграційного курсу України та впровадження стандартів НАТО	218
КОРОТКИЙ СЛОВНИК ВОЄННО-ПОЛІТИЧНИХ ТЕРМІНІВ	229
ПІСЛЯМОВА	243
ЛІТЕРАТУРА	244

ПЕРЕДМОВА

Початок ХХІ ст. відзначився значним зростанням воєнно-політичних проблем та факторів у розвитку міжнародного співтовариства та у національному розвитку держав. Локальні війни і конфлікти, міжнародний тероризм, загроза проведення нових широкомасштабних терористичних акцій із застосуванням компонентів зброї масового ураження, незаконне її поширення, організована злочинність, що набрали загрозливих форм для міжнародної, регіональної та національної безпеки з непередбачуваними наслідками, гостро поставили перед міжнародною спільнотою і кожною країною проблему проведення ефективної воєнної політики як головного складника національної безпеки.

В Україні в останні десятиріччя воєнна політологія поступово набуває статусу самостійної галузі наукового знання. На сторінках академічних та військово-наукових видань ведеться творча дискусія щодо основних завдань теорії воєнної політики в сучасних умовах. Ці завдання пов'язані передусім з осмисленням ідеології і стратегії національної воєнної політики, з формуванням нового середовища європейської безпеки та пошуку місця України в ньому, з'ясуванням генетичного зв'язку національної воєнної політики держави і політики у галузі безпеки і оборони міждержавних утворень (союзів, коаліцій і т.д.), обґрунтуванням напрямів національного військового будівництва.

Як навчальна дисципліна воєнна політологія вивчається у вищих військових навчальних закладах. Воєнно-політологічні знання допоможуть формуванню розвиненої воєнно-політичної культури майбутніх військових фахівців, розумінню ними місця і ролі Воєнної організації у політичній системі, у політичному житті, її функцій і призначення, а також підвищенню соціального статусу і престижу військової служби, вихованню патріотизму.

Змістовне викладення матеріалу відбувається відповідно до навчальної програми з актуальних проблем воєнної політології та вимог Міністерства освіти і науки у напрямку Болонського процесу. У посібнику використано праці в галузі воєнної політології західних фахівців а також вітчизняних дослідників.